

VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ

V souladu se zásadou subsidiarity se v Evropě o politikách v oblasti vysokoškolského vzdělávání rozhoduje na úrovni jednotlivých členských států. Proto má úloha EU hlavně podpůrný a koordinační charakter. Mezi hlavní cíle činnosti Unie v oblasti vysokoškolského vzdělávání patří podpora mobility studentů a zaměstnanců, podpora vzájemného uznávání diplomů a doby studia, šíření spolupráce mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání a rozvoj dálkového (vysokoškolského) vzdělávání.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

Vzdělávání – a v této souvislosti rovněž vysokoškolské vzdělávání – bylo jako oblast, v níž má EU určitou pravomoc, formálně uznáno Maastrichtskou smlouvou z roku 1992. Lisabonská smlouva ustanovení o úloze EU v oblasti vzdělávání a odborné přípravy (hlava XII, články 165 a 166) nezměnila. Čl. 165 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) stanoví, že „Unie přispívá k rozvoji kvalitního vzdělávání podporou spolupráce mezi členskými státy, a je-li to nezbytné, podporováním a doplňováním činnosti členských států při plném respektování jejich odpovědnosti za obsah výuky a za organizaci vzdělávacích systémů a jejich kulturní a jazykové rozmanitosti“. Čl. 165 odst. 2 SFEU uvádí, že činnost Unie je zaměřena na „podporu mobility studentů a učitelů, také prostřednictvím podpory akademického uznávání diplomů a započítávání doby studia, podporu spolupráce mezi vzdělávacími institucemi“ a „rozvoj výměny informací a zkušeností týkajících se otázek, které jsou společné vzdělávacím systémům členských států“.

Kromě toho obsahuje Lisabonská smlouva ustanovení, které lze nazvat horizontální „sociální doložkou“. V článku 9 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) se uvádí, že při vymezování a provádění svých politik a činností musí Unie přihlížet k požadavkům spojeným s vysokou úrovní vzdělávání a odborné přípravy.

Listina základních práv EU, která má stejnou právní hodnotu jako Smlouvy (článek 6 Smlouvy o Evropské unii), navíc stanoví, že: „Každý má právo na vzdělání“ (článek 14).

CÍLE

A. Cíle podle Smluv Evropské unie

Na základě dlouhodobého závazku EU uvádět do praxe celoživotní učení a mobilitu, zlepšovat kvalitu i efektivitu vzdělávání a odborné přípravy a podporovat tvořivost a inovace čl. 165 odst. 2 SFEU konkrétně vyjmenovává cíle činnosti Unie v oblasti

vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu. Pro oblast vysokoškolského vzdělávání jsou zvláště významné následující cíle:

- rozvoj evropského rozměru vzdělávání;
- podpora mobility studentů a vyučujících, mj. prostřednictvím podpory akademického uznávání diplomů a započítávání doby studia;
- podpora spolupráce mezi vzdělávacími institucemi;
- rozvoj výměny informací a zkušeností týkajících se záležitostí společných vzdělávacím systémům členských států;
- podpora rozvoje dálkového vzdělávání.

B. Stávající priority v oblasti vzdělávání a odborné přípravy

[Strategie Evropa 2020](#) zvýšila politický zájem o vysokoškolské vzdělávání v Evropě ([COM\(2010\)2020](#)). Zaměřuje se na „inteligentní“ a „udržitelný“ růst „podporující začlenění“, přičemž jejích cílů má být dosaženo díky efektivnějším investicím do vzdělávání, výzkumu a inovací. Mezi její klíčové cíle patří významné zvýšení podílu mladých lidí, kteří dokončí terciární vzdělávání (do roku 2020 alespoň 40 % osob ve věku 30–34 let). Tento ctižádostivý cíl byl splněn v dubnu 2019. Předběžně byl zformulován ve strategickém rámci Vzdělávání a odborná příprava 2020 (ET 2020), který byl schválen Evropskou radou v květnu roku 2009^[1]. Kromě politických iniciativ členských států EU aktivně podporuje priority boloňského procesu, jenž od svého zahájení v roce 1999 směřuje ke srovnatelnějším, kompatibilnějším a soudržnějším systémům vysokoškolského vzdělávání v Evropě a který v březnu roku 2010 vyvrcholil prohlášením přijatým na konferenci ministrů v Budapešti a ve Vídni, jímž byl vytvořen Evropský prostor vysokoškolského vzdělávání.

V roce 2017 Komise zveřejnila dokument „o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání“ ([COM\(2017\)247](#)). Zaměřuje se na čtyři prioritní oblasti:

- sladování rozvoje dovedností ve vysokoškolském vzdělávání s potřebami trhu práce;
- aby se vysokoškolské vzdělání stalo široce dostupné, inkluzivnější a mělo větší společenský dosah;
- posílení inovační kapacity vysokoškolského vzdělávání;
- zvýšení účinnosti a účelnosti vysokoškolského vzdělání.

V květnu 2018 po summitu v Göteborgu zveřejnila Komise sdělení s názvem „Budování silnější Evropy: Úloha politik týkajících se mládeže, vzdělávání a kultury“ ([COM\(2018\)0268](#)). Tento dokument popisuje vizi Komise pro vytvoření Evropského prostoru vzdělávání, a to včetně:

- posíleného programu Erasmus+;
- vytvoření alespoň 20 „Evropských univerzit“ do roku 2024. To by mělo přispět ke vzniku evropských vysokoškolských titulů, které budou uznávány v celé Evropě;

---

[1]Úř. věst. C 119, 28.5.2009, s. 2.

- vytvoření evropské studentské karty, jež usnadní mobilitu;
- Návrh doporučení Rady o podpoře automatického vzájemného uznávání vysokoškolských diplomů a osvědčení o vyšším sekundárním vzdělání a výsledků období studia v zahraničí (COM(2018)0270).

DOSAŽENÉ VÝSLEDKY

A. Erasmus+

Program Erasmus+, který byl formálně přijat v prosinci 2013^[2] a začal být uplatňován od 1. ledna 2014, si klade za ústřední cíl investovat do evropského vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu prostřednictvím jednotného integrovaného programu. Program Erasmus+ spojuje dříve samostatné sektorální a průřezové politiky programu celoživotního učení (2007 – 2013) v oblasti vysokoškolského vzdělávání (Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, dvoustranné programy spolupráce s jinými zeměmi či kontinenty), školního vzdělávání (Comenius), odborného vzdělávání a přípravy (Leonardo da Vinci), vzdělávání dospělých (Grundtvig), mládeže (Mládež v akci) a výzkumu evropské integrace (Jean Monnet). Kromě toho poprvé zahrnuje oblast sportu. Současný rozpočet programu Erasmus+ činí 14 miliard EUR a program umožňuje spolupráci mezi členskými státy i mezi členskými státy a třetími zeměmi. Účelem programu Erasmus+ je restrukturalizovat a zefektivnit činnost ve třech klíčových akcích v cílových odvětvích:

- vzdělávací mobilita jednotlivců;
- spolupráce na inovacích a výměny osvědčených postupů;
- podpora reformy politiky.

Erasmus+ má zastřešující charakter, přičemž vysokoškolské vzdělávání v něm zaujímá klíčovou pozici. Nejméně 33,3 % celkového rozpočtu programu Erasmus+ je vyčleněno na vysokoškolské vzdělávání. Očekává se, že programů mobility se v období 2014–2020 zúčastní dva miliony vysokoškolských studentů. Erasmus+ podporuje nejen mobilitu studentů a pracovníků ve vysokoškolském vzdělávání, ale financuje také společné magisterské programy Erasmus Mundus a půjčky Erasmus+ určené na magisterské studium.

Evropská komise představila svůj návrh týkající se nástupce programu (2021–2027) v květnu 2018 ([COM\(2018\)0367](#)). Celková architektura programu se významně nezměnila a nezměnily se ani tři klíčové akce, které byly zřízeny již v rámci programu Erasmus+. Komise nicméně v porovnání s programovým obdobím 2014–2020 navrhuje zdvojnásobit jeho rozpočet na 30 miliard EUR. Program bude zahrnovat některé nové iniciativy, jako je vytvoření výše uvedených „Evropských univerzit“. Parlament tento návrh pozměnil a schválil v březnu 2019.

B. Akce „Marie Curie-Skłodowska“ (MSCA)

Akce „Marie Curie-Skłodowska“, jež je součástí rámcového programu pro výzkum a inovace na období 2014-2020 Horizont 2020, podporuje vzdělávání výzkumníků a jejich kariérní rozvoj zaměřené na dovednosti týkající se inovací. Program financuje

---

[2]Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 50.

celosvětovou a průřezovou mobilitu napříč odvětvími u osob podílejících se na špičkovém výzkumu v jakékoli oblasti. V oblasti vysokoškolského vzdělávání granty MSCA podporují nadnárodní, mezisektorovou a interdisciplinární mobilitu. MSCA se stala hlavním programem EU pro doktorandské studium, jenž financuje 25 000 doktorandských a post-doktorandských výzkumných projektů. Kromě podporování mobility mezi zeměmi se tento program rovněž snaží prolomit skutečné i vnímané bariéry mezi akademickým světem a dalšími oblastmi, zejména podnikatelskou sférou. MSCA rovněž financuje [Evropskou noc výzkumníků](#), což je série veřejných akcí, které jsou každoročně pořádány o čtvrtém zářijovém pátku napříč Evropou a mají za cíl propagovat práci výzkumníků. MSCA by se v novém rámcovém programu EU pro výzkum a inovace 2021–2027 („Horizont Evropa“) neměla výrazně změnit.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Vzhledem k omezeným pravomocem EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání spočívá úloha Parlamentu především v podporování úzké spolupráce mezi členskými státy a v posilování evropského rozměru, kdykoli je to možné. V souvislosti s jeho rostoucím politickým vlivem v posledních desetiletích se Parlamentu daří vymezování politik v oblasti vysokoškolského vzdělávání v Evropě stále více ovlivňovat.

A. Mobilita

Parlament úspěšně a soustavně usiloval o navýšení rozpočtu dostupného pro existující programy v oblasti vysokoškolského vzdělávání, včetně programu Erasmus+, a měl klíčovou úlohu v tom, že byly priority unijního financování ve víceletém finančním rámci (VFR) na období 2014–2020 více zaměřeny na výdaje orientované na budoucnost, tedy například právě na oblast vysokoškolského vzdělávání. V únoru 2007 přijal usnesení o programu Erasmus+^[3], která analyzuje první roky provádění tohoto programu, vyzdvihuje jeho úspěchy a navrhuje změny zaměřené na zdokonalení druhé části víceletého rámcového programu. Pro příští generaci programu Erasmus+ Parlament navrhl rozpočet ztrojnásobit na 41 miliard EUR, což má umožnit účast více studentů a větší inkluzivitu. Parlament rovněž zdůraznil potřebu lepší spolupráce s dalšími evropskými programy financování i spolufinancování akcí, které v současnosti nejsou financovány z programu Erasmus+^[4]. Pro případ, že by došlo k brexitu bez dohody, měl Parlament také ústřední úlohu při zajištění práv a postavení mladých lidí, kteří se výměnného programu Erasmus+ účastní v současné době^[5].

B. Vazby na zaměstnanost

Parlament se o vysokoškolské vzdělávání a jeho vazby na zaměstnanost zajímá již mnoho let. V roce 2010 přijal usnesení nazvané „o dialogu mezi univerzitami a podniky: nové partnerství pro modernizaci evropských univerzit“^[6], v němž vyzval k dialogu mezi institucemi vysokoškolského vzdělávání a podniky ve všech oblastech studia a připomněl význam celoživotního učení a mobility, posilování výzkumu a sdílení osvědčených postupů. V roce 2012 Parlament přijal usnesení

---

[3]Úř. věst. C 252, 18.7.2018, s. 31.

[4]Přijaté texty, P8_TA(2019)0324.

[5]Přijaté texty, P8_TA(2019)0167, Pokračování probíhajících činností spojených se vzdělávací mobilitou v rámci programu Erasmus+ v souvislosti s vystoupením Spojeného království z EU

[6]Úř. věst. C 161 E, 31.5.2011, s. 95.

o „modernizaci evropských systémů vysokoškolského vzdělávání“^[7], v němž vyzval instituce vysokoškolského vzdělávání, aby opět začlenily celoživotní učení do svých studijních osnov, přizpůsobily se novým výzvám tím, že vytvoří nové oblasti studia odrážející potřeby pracovního trhu, a prosazovaly rovnost žen a mužů ve vysokoškolském vzdělávání. V tomto usnesení Parlament rovněž zdůraznil, že členské státy by měly dosáhnout cíle investovat do vzdělání 2 % HDP. V reakci na sdělení Komise ze dne 30. května 2017 o obnoveném programu EU v oblasti vysokoškolského vzdělávání ([COM\(2017\) 0247](#)) Parlament dne 12. června 2018 přijal usnesení o modernizaci vzdělávání v EU^[8]. Pokud jde o vysokoškolské vzdělání, vyzývá toto usnesení k vytvoření evropského prostoru vzdělávání a vybízí členské státy, aby více investovaly do vysokoškolského vzdělávání a podporovaly spolupráci mezi vysokoškolským vzděláním, světem práce, průmyslem, výzkumnými komunitami a celou společností.

C. Boloňský proces

Parlament dlouhodobě projevuje zájem o konsolidaci a pokrok boloňského procesu. V roce 2012 přijal usnesení^[9], které zdůraznilo význam boloňských reforem pro vytvoření Evropského prostoru vysokoškolského vzdělávání (EHEA) a pro dosažení cílů strategie Evropa 2020.

V roce 2015 Parlament projednal provádění boloňského procesu^[10]. Poslanci vyjádřili názor, že boloňské reformy pomohly zvýšit kvalitu vzdělávacích systémů a posílit přitažlivost vysokoškolského vzdělání v Evropě. Boloňský proces rovněž učinil struktury vysokoškolského vzdělávání srovnatelnějšími a zavedl systémy zaručující kvalitu v rámci uznávání diplomů.

V dubnu 2018 Parlament přijal usnesení o provádění boloňského procesu^[11]. Požadoval, aby příští ministerská konference EHEA v Paříži v roce 2018 poskytla kritické posouzení tohoto procesu. Toto usnesení zdůraznilo potřebu zlepšit sociální rozměr vzdělávání s konkrétními příležitostmi přístupu k vysokoškolskému vzdělávání pro studenty se zdravotním postižením a ze znevýhodněného prostředí. Hájilo přístupné a spravedlivé mechanismy přidělování grantů na podporu mobility a příspěvků na mobilitu. Vyzývalo rovněž EU a členské státy, aby zvýšily své rozpočty na vzdělávání a zaručily tak, že veřejné vysokoškolské vzdělání bude bezplatné a dostupné pro všechny.

Pierre Hériard / Audrey Marti
05/2019

---

[7]Úř. věst. C 258 E, 7.9.2013, p. 55.

[8]Přijaté texty, [P8_TA\(2018\)0247](#).

[9]Úř. věst. C 251 E, 31.8.2013, p. 24.

[10]Úř. věst. C 346, 21.9.2016, p. 2.

[11]TPřijaté texty, [P8_TA\(2018\)0190](#).

